

Marcin Krause

ORCID: 0000-0002-9934-1539

Politechnika Śląska

44-100 Gliwice, ul. Akademicka 2A

Michał Krause, Julia Sindera

Studenti kierunku Fizjoterapia

Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach

Wydział Nauk o Zdrowiu w Katowicach

40-055 Katowice, ul. Poniatowskiego 15

SPECYFIKA ŚRODOWISKA PRACY W ZAWODZIE FIZJOTERAPEUTY – ZARYS PROBLEMU

**The specifics of the working environment in the profession
of a physiotherapist – an outline of the problem**

Streszczenie

Zawód fizjoterapeuta jest samodzielnym zawodem medycznym, którego ranga jako zawód regulowany oparty jest m.in. na Ustawie o zawodzie fizjoterapeuty oraz przepisach w sprawie standardu kształcenia dla kierunku studiów fizjoterapia. Celem publikacji jest określenie specyfiki środowiska pracy w zawodzie fizjoterapeuty w aspekcie analizy wymagań systemu prawnego oraz systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Zakres opracowania obejmuje następujące grupy zagadnień problemowych: podstawy prawne dotyczące zawodu fizjoterapeuty, wykaz zadań i czynności zawodowych fizjoterapeuty, samorząd zawodowy i etyka zawodowa fizjoterapeutów, standard kształcenia na kierunku studiów fizjoterapia, podstawy prawne dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy.

Słowa kluczowe: *środowisko pracy, podstawy prawne, zawód fizjoterapeuta, zadania zawodowe, standard kształcenia*

Abstract

The profession of a physiotherapist is an independent medical profession, the status of which as a regulated profession is based, among others, on the Act on the profession of physiotherapist and the regulations on education standard of study field of physiotherapy. The aim of the publication is to determine the specifics of the working environment in the profession of a physiotherapist in the aspect of analyse the requirements in the legal system and the system of higher education and science. The scope of the study includes the following groups of problematic issues: law basics for the profession of a physiotherapist, list of professional tasks and activities of a physiotherapist, professional self-government and professional ethics of physiotherapists, educational standard of study field of physiotherapy, law basics for occupational health and safety.

Keywords: *working environment, law basics, profession of physiotherapist, professional tasks, education standard*

Wprowadzenie

Aktualnie liczba zawodów regulowanych w Polsce wynosi ok. 360. Dostęp do zawodu regulowanego jest możliwy dla osoby, który spełni następujące kwalifikacje: wykształcenie (ukończenie odpowiedniego dla danego zawodu, w tym kierunku studiów wyższych lub studiów podyplomowych); zdanie specjalnych egzaminów, np. egzaminów państwowych; zarejestrowanie się w organizacji zawodowej. Każde z tych wymagań może występować osobno, mogą być zastosowane dwa z nich lub wszystkie – zależnie od zawodu [1].

Wymagania w zakresie kształcenia w zawodach regulowanych w Polsce określają m.in. podstawy programowe w systemie oświaty (szkoła średnia, szkoła policealna) oraz standardy kształcenia w systemie szkolnictwa wyższego i nauki (studia wyższe).

Zgodnie z treścią art. 68.1 Ustawy [2] standardy kształcenia uwzględnia się w programach studiów przygotowujących do wykonywania 11. następujących zawodów: lekarz, lekarz dentysta, farmaceuta, pielęgniarka, położna, diagnosta laboratoryjny, fizjoterapeuta, ratownik medyczny, lekarz weterynarii, architekt, nauczyciel. Spośród ww. wykazu aż 9 pozycji należy do zawodów medycznych, a tylko 2 pozycje są spoza (architekt i nauczyciel).

System ochrony zdrowia obejmuje m.in. system prawny (w tym tzw. prawo medyczne) i organizacyjny (podmioty systemu ochrony zdrowia). Prawo medyczne reguluje m.in. zasady organizacji systemu ochrony zdrowia (PL, UE) i rynku usług medycznych, w tym określa prawa i obowiązki pacjenta, zawodów medycznych i innych pracowników ochrony zdrowia.

Celem publikacji jest określenie specyfiki środowiska pracy w zawodzie fizjoterapeuty w aspekcie analizy wymagań w zakresie systemu prawnego oraz systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Zakres opracowania obejmuje następujące grupy zagadnień problemowych: podstawy prawne dotyczące zawodu fizjoterapeuty, wykaz zadań i czynności zawodowych fizjoterapeuty, samorząd zawodowy i etyka zawodowa fizjoterapeutów, standard kształcenia na kierunku studiów fizjoterapia, podstawy prawne dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy.

Podstawami prawnymi dedykowanymi bezpośrednio do zawodu fizjoterapeuty są Ustawa [3] (2015) i akty wykonawcze, w tym Rozporządzenie [4] (2018), które zawiera szczegółowy wykaz zadań i czynności zawodowych fizjoterapeuty.

Standard kształcenia przygotowujący do wykonywania zawodu fizjoterapeuty został określony w Rozporządzeniu [5] (2019), które wymaga m.in. studiów wyższych na kierunku fizjoterapia i na poziomie jednolitych studiów magisterskich.

Krajowa Izba Fizjoterapeutów (KIF) [6] jest jednostką organizacyjną samorządu zawodowego fizjoterapeutów, posiadającą osobowość prawną, która ustanowiła kodeks etyczny pt. „Zasady etyki zawodowej fizjoterapeuty” [7] (2022).

Wortal Publicznych Służb Zatrudnienia publikuje opisy zawodów i specjalności na rynku pracy, w tym zawód fizjoterapeuta [8], szczegółowe opisy są dostępne w ramach programu INFODORADCA+, np. publikacja pt. „Informacja o zawodzie fizjoterapeuta” [9] (2018).

Czasopisma branżowe to m.in.: Głos Fizjoterapeuty [10], Fizjoterapia Polska [11], Physiotherapy Review [12]. Stowarzyszenia branżowe to m.in.: Stowarzyszenie Fizjoterapia Polska [13], Polskie Towarzystwo Fizjoterapii [14], Polskie Stowarzyszenie Specjalistów Fizjoterapii [15], Ogólnopolskie Stowarzyszenie Specjalistów Fizjoterapii [16].

Podstawy prawne dotyczące zawodu fizjoterapeuty

Podstawy prawne dotyczące zawodu fizjoterapeuty obejmują m.in. trzy następujące obszary problemowe i zakres badań:

- organizacja systemu ochrony zdrowia (badana w aspekcie zawodu fizjoterapeuty);
- organizacja systemu szkolnictwa wyższego i nauki (badana w aspekcie kierunku studiów fizjoterapia);
- organizacja systemu ochrony pracy (badana w aspekcie prawa pracy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy).

Dwa pierwsze obszary omówiono w bieżącym rozdziale, natomiast ostatni obszar przedstawiono w rozdziale „Podstawy prawne bezpieczeństwa i higieny pracy”.

Podstawy prawne dotyczące organizacji systemu ochrony zdrowia obejmują m.in. następujące ustawy (i związane z nimi akty wykonawcze):

- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2024 r. poz. 799);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 146, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz.U. z 2024 r. poz. 581);
- Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 930);
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. z 2022 r. poz. 1608, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty (Dz.U. z 2023 r. poz. 1213, z późn. zm.).

Ponadto ustanowiono ustawy o następujących zawodach medycznych: Ustawa o zawodzie felczera (1950), Ustawa o zawodzie lekarza weterynarii (1991), Ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentysty (1997), Ustawa o zawodach pielęgniarki i położnej (2011), Ustawa o zawodzie farmaceuty (2020), Ustawa o zawodzie ratownika medycznego (2022), Ustawa o medycynie laboratoryjnej (2022), Ustawa o niektórych zawodach medycznych (2023).

Podstawy prawne dotyczące organizacji systemu szkolnictwa wyższego i nauki określa ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce [2] oraz akty wykonawcze, w tym m.in.:

- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lipca 2019 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentysty, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego (Dz.U. z 2021 r. poz. 755, z późn.zm.). Ponadto ustanowiono przepisy w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza weterynarii, architekta i nauczyciela;
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. z 2023 r. poz. 2787);
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1787);
- Rozporządzenie Ministra Nauki z dnia 12 września 2024 r. w sprawie danych przetwarzanych w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on (Dz.U. z 2024 r. poz. 1403);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 11 października 2022 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2202, z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 października 2018 r. w sprawie sposobu zapewnienia w uczelni bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i kształcenia (Dz.U. z 2018 r. poz. 2090).

Najważniejszym aktem prawnym regulującym specyfikę środowiska pracy w zawodzie fizjoterapeuty jest tzw. ustawa zasadnicza, czyli Ustawa o zawodzie fizjoterapeuty [3], która obejmuje następujące rozdziały (numer, tytuł, zakres artykułów):

- Rozdział 1 „Przepisy ogólne” (art. 1-3).
- Rozdział 2 „Zasady wykonywania zawodu fizjoterapeuty” (art. 4-12).
- Rozdział 3 „Prawo wykonywania zawodu” (art. 13-14 i 21-28).
- Rozdział 4 „Krajowy Rejestr Fizjoterapeutów oraz zaświadczenia” (art. 29-34).
- Rozdział 5 „Kształcenie podyplomowe fizjoterapeutów” (art. 35-60).
- Rozdział 6 „Samorząd fizjoterapeutów” (art. 61-84).
- Rozdział 7 „Odpowiedzialność zawodowa” (art. 85-135).
- Rozdział 8 „Przepisy karne” (art. 136-140).
- Rozdział 9 „Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe” (art. 143-156).

Specyfikę zawodu fizjoterapeuty określono m.in. w następujących przepisach Ustawy [3]:

- Rozdział 1 „Przepisy ogólne” – art. 2: Zawód fizjoterapeuty jest samodzielny zawodem medycznym.
- Rozdział 2 „Zasady wykonywania zawodu fizjoterapeuty” – art. 5.1: Prawo posługiwania się tytułem zawodowym „fizjoterapeuta” przysługuje osobie posiadającej prawo wykonywania zawodu fizjoterapeuty.
- Rozdział 3 „Prawo wykonywania zawodu” – art. 13.1: Prawo wykonywania zawodu fizjoterapeuty przysługuje osobie, która spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) ma pełną zdolność do czynności prawnych;
- 2) jej stan zdrowia pozwala na wykonywanie zawodu fizjoterapeuty, co potwierdza się orzeczeniem lekarskim albo innym dokumentem potwierdzającym brak przeciwwskazań do wykonywania zawodu fizjoterapeuty wymaganych w państwie członkowskim Unii Europejskiej innym niż Rzeczpospolita Polska lub Konfederacji Szwajcarskiej, lub w państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym wydanym przez właściwe podmioty w tym państwie;
- 3) wykazuje znajomość języka polskiego w stopniu wystarczającym do wykonywania zawodu fizjoterapeuty;
- 4) swoim dotychczasowym zachowaniem daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu fizjoterapeuty, w szczególności nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko wolności seksualnej i obyczajności oraz za czyny określone w art. 207 i 211 ustawy Kodeks karny [17];
- 5) posiada dyplom, świadectwo lub inny dokument, zwane dalej „dyplomem”:
 - a. potwierdzający kwalifikacje, o którym mowa w art. 13.3, lub
 - b. potwierdzający kwalifikacje do wykonywania zawodu fizjoterapeuty uzyskane w państwie członkowskim Unii Europejskiej innym niż Rzeczpospolita Polska lub Konfederacji Szwajcarskiej, lub w państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, uznane w Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z przepisami o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, lub
 - c. potwierdzający kwalifikacje do wykonywania zawodu fizjoterapeuty, wydany w państwie innym niż państwo wskazane w art. 13.3 pkt 5 lit. b, uznany w Rzeczypospolitej Polskiej za równoważny z dyplomem uzyskiwanym w Rzeczypospolitej Polskiej.

Aktualne przepisy wykonawcze do Ustawy [3] są następujące (układ chronologiczny):

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 lutego 2017 r. w sprawie specjalizacji i uzyskiwania tytułu specjalisty przez fizjoterapeutów (Dz.U. z 2023 r. poz. 1647);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 lutego 2017 r. w sprawie praktyki zawodowej realizowanej w ramach kształcenia fizjoterapeutów (Dz.U. z 2022 r. poz. 1401);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 kwietnia 2017 r. w sprawie wysokości i sposobu uiszczania opłaty za stwierdzenie prawa do wykonywania zawodu fizjoterapeuty (Dz.U. z 2017 r. poz. 749);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 czerwca 2017 r. w sprawie zakresu znajomości języka polskiego niezbędnej do wykonywania zawodu fizjoterapeuty oraz egzaminu ze znajomości języka polskiego (Dz.U. z 2022 r. poz. 1618);

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu prowadzenia rejestru ukaranych fizjoterapeutów oraz sposobu i trybu wykonania prawomocnych orzeczeń sądów dyscyplinarnych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1312);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 lipca 2017 r. w sprawie orzekania o niezdolności do wykonywania zawodu fizjoterapeuty oraz trybu postępowania w sprawach zawieszania albo ograniczania prawa do wykonywania zawodu (Dz.U. z 2017 r. poz. 1429);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 czerwca 2018 r. w sprawie szczegółowego wykazu czynności zawodowych fizjoterapeuty (Dz.U. z 2018 r. poz. 1319);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 czerwca 2022 r. w sprawie wzoru dokumentu „Prawo wykonywania zawodu fizjoterapeuty” (Dz.U. z 2022 r. poz. 1372).

Wykaz zadań i czynności zawodowych fizjoterapeuty

Podstawy prawne dotyczące specyfiki środowiska pracy w zawodzie fizjoterapeuty w aspekcie wykonywanych zadań i czynności zawodowych stanowi Ustawa [3] (Rozdział 4, w tym art. 4-9) i Rozporządzenie [4] (§ 1-3, załącznik).

Zgodnie z treścią Ustawy [3]:

- Art. 4.2: Wykonywanie zawodu fizjoterapeuty polega na udzielaniu 10. świadczeń zdrowotnych;
- Art. 4.3: Za wykonywanie zawodu fizjoterapeuty uważa się również 5 zadań i czynności.

Załącznik do Rozporządzenia [4] określa szczegółowy wykaz czynności zawodowych fizjoterapeuty w ramach poszczególnych zadań zawodowych i odpowiadający im poziom wykształcenia, niezbędny do ich wykonywania.

Zgodnie z treścią § 2 Rozporządzenia [4] czynności zawodowe w ramach poszczególnych zadań zawodowych wykonuje fizjoterapeuta posiadający wiedzę i umiejętności niezbędne do ich wykonywania potwierdzone dokumentami właściwymi dla poziomu wykształcenia niezbędnego do ich wykonywania:

- poziom podstawowy – posiada osoba, która ukończyła publiczną szkołę policealną lub niepubliczną szkołę policealną o uprawnieniach szkoły publicznej i uzyskała tytuł zawodowy „technik fizjoterapii”, o którym mowa w art. 13.3 pkt 8 Ustawy [3], oraz osoba, która uzyskała dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu licencjata, o którym mowa w art. 13.3 pkt 2 i 3 Ustawy [3];
- poziom rozszerzony – posiada osoba, która uzyskała dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu magistra, o którym mowa w art. 13.3 pkt 1-7 Ustawy [3];
- poziom specjalistyczny – posiada fizjoterapeuta z tytułem specjalisty w dziedzinie fizjoterapii lub tytułem specjalisty rehabilitacji ruchowej II stopnia.

Specyfikę środowiska pracy w zawodzie fizjoterapeuty w aspekcie wykonywania zadań zawodowych według przepisów art. 4.2 Ustawy [3] i załącznika do Rozporządzenia [4] przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Specyfika środowiska pracy w zawodzie fizjoterapeuty w aspekcie wykonywania zadań zawodowych według przepisów Ustawy [3] i Rozporządzenia [4]

Table 1. Specifics of the working environment in the profession of a physiotherapist in the aspect of performing professional tasks according to the provisions of the Act [3] and Regulation [4]

Lp.	Nazwa grupy zadań	Załącz. do Rozporządzenia [4]		Art. 4.2 Ustawy [3]
		Liczba czynności	Numer zadania	Numer zadania
1	Diagnostyka funkcjonalna pacjenta	21	1	1
2	Kwalifikowanie, planowanie i prowadzenie fizykoterapii	-	-	2
2.1	Kwalifikowanie do fizykoterapii	1	2	-
2.2	Planowanie fizykoterapii	1	5	-
2.3	Prowadzenie zabiegów z zakresu fizykoterapii	10	8	-
3	Kwalifikowanie, planowanie i prowadzenie kinezyterapii	-	-	3
3.1	Kwalifikowanie do kinezyterapii	1	3	-
3.2	Planowanie kinezyterapii	1	6	-
3.3	Prowadzenie zabiegów z zakresu kinezyterapii	3	9	-
4	Kwalifikowanie, planowanie i prowadzenie masażu	-	-	4
4.1	Kwalifikowanie do masażu	1	4	-
4.2	Planowanie masażu	1	7	-
4.3	Prowadzenie zabiegów z zakresu masażu	3	10	-
5	Zlecanie, dobieranie do potrzeb i nauczanie pacjentów posługiwania się wyrobami medycznymi	-	-	-
5.1	Zlecanie wyrobów medycznych	1	11	5
5.2	Dobieranie do potrzeb pacjenta wyrobów medycznych	1	12	6
5.3	Nauczanie pacjentów posługiwania się wyrobami medycznymi	2	13	7
6	Inne zadania zawodowe	-	-	-
6.1	Prowadzenie działalności fizjoprofilaktycznej	1	14	8
6.2	Wydawanie opinii i orzeczeń odnośnie do stanu funkcjonalnego osób poddawanych fizjoterapii oraz przebiegu procesu fizjoterapii	2	15	9
6.3	Nauczanie pacjentów mechanizmów kompensacyjnych i adaptacji do zmienionego potencjału funkcji ciała i aktywności	1	16	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia [4] i Ustawy [3].

Source: Own elaboration based on Regulation [4] and Act [3].

Cytowany wykaz zadań zawodowych fizjoterapeuty według Rozporządzenia [4] obejmuje m.in. następujące wymagania:

- Liczba zadań zawodowych fizjoterapeuty (16);
- Liczba czynności zawodowych fizjoterapeuty (51);
- Najwięcej czynności zawodowych określono dla zadań Diagnostyka funk-

cyjona pacjenta (21) i Prowadzenie zabiegów z zakresu fizykoterapii (10);

- Większość czynności zawodowych wymaga wykształcenia na poziomie podstawowym;
- 5 zadań zawodowych wymagających wykształcenia na poziomie rozszerzonym (numer zadania według załącznika do Rozporządzenia [4]): 2-3, 11, 14-15;
- 5 czynności zawodowych wymagających wykształcenia na poziomie rozszerzonym (numer czynności według załącznika do Rozporządzenia [4]): 1.16-1.17, 1.19-1.21;
- 4 czynności zawodowe wymagające wykształcenia na poziomie specjalistycznym (numer czynności według załącznika do Rozporządzenia [4]): 1.18, 8.10, 9.3, 10.3.

Samorząd zawodowy i etyka zawodowa fizjoterapeutów

Samorząd zawodowy fizjoterapeutów ma w Ustawie [3] odrębny Rozdział 6 „Samorząd fizjoterapeutów”, ponadto ma odniesienie do rozdziału 1 (art. 1.2 i 3.1), rozdziału 7 (art. 85.1 i 108.1 pkt 5) i rozdziału 9 (art. 153.1 i 154.2), występuje w jej treści 40 razy.

Wagę samorządu zawodowego podkreślono m.in. w następujących przepisach Ustawy [3]:

- Rozdział 1 „Przepisy ogólne” – art. 3.1: Samorząd zawodowy fizjoterapeutów, zwany dalej „samorządem”, reprezentuje osoby wykonujące zawód fizjoterapeuty oraz sprawuje pieczę nad należyтым wykonywaniem tego zawodu w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony; art. 3.2: Przynależność fizjoterapeutów do samorządu jest obowiązkowa; art. 3.3: Samorząd jest niezależny w wykonywaniu swoich zadań i podlega wyłącznie przepisom ustawy; art. 3.4: Jednostką organizacyjną samorządu, posiadającą osobowość prawną, jest Krajowa Izba Fizjoterapeutów z siedzibą w Warszawie, zwana dalej „KIF”; art. 3.5. Nadzór nad działalnością samorządu sprawuje minister właściwy do spraw zdrowia w zakresie i formach określonych niniejszą ustawą;
- Rozdział 6 „Samorząd fizjoterapeutów” – art. 61. KIF tworzą fizjoterapeuci wpisani do Krajowego Rejestru Fizjoterapeutów; art. 62.1: Do zadań samorządu należy w szczególności: 1) sprawowanie pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu fizjoterapeuty; 2) reprezentowanie fizjoterapeutów; 3) działanie na rzecz stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez fizjoterapeutów; 4) ustalanie oraz aktualizacja standardów lub wytycznych w fizjoterapii; 5) edukacja zdrowotna i promocja zdrowia; 6) ustanawianie zasad etyki zawodowej i dbanie o jej przestrzeganie; 7) obrona godności zawodowej.

Etyka zawodowa fizjoterapeutów nie ma w Ustawie [3] odrębnego rozdziału, ale występuje w jej treści 8 razy: rozdział 2 (art. 4.1 i 10.5), rozdział 3 (art. 24.1b pkt 10), rozdział 6 (art. 62.1 pkt 6, 62.2 pkt 9, 63.2 pkt 1 i 75 pkt 6), rozdział 7 (art. 85.1).

Wagę etyki zawodowej podkreślono m.in. w następujących przepisach Ustawy [3]:

- Rozdział 2 „Zasady wykonywania zawodu fizjoterapeuty” – art. 4.1: Fizjoterapeuta wykonuje zawód z należytą starannością, zgodnie z zasadami etyki zawodowej, poszanowaniem praw pacjenta, dbałością o jego bezpieczeństwo i wykorzystując wskazania aktualnej wiedzy medycznej;
- Rozdział 3 „Prawo wykonywania zawodu” – art. 24.1b: Dokument „Prawo wykonywania zawodu fizjoterapeuty” (...) zawiera w pkt. 10 adnotację o treści: Fizjoterapeuta wykonuje zawód z należytą starannością, zgodnie z zasadami etyki zawodowej, poszanowaniem praw pacjenta, dbałością o jego bezpieczeństwo i wykorzystując wskazania aktualnej wiedzy medycznej;
- Rozdział 7 „Odpowiedzialność zawodowa” – art. 85.1: Członkowie samorządu podlegają odpowiedzialności zawodowej za naruszenie zasad etyki zawodowej lub przepisów dotyczących wykonywania zawodu (...).

Aktualne wymagania dotyczące etyki zawodowej w odniesieniu do zawodu fizjoterapeuty zostały określone w 2022 r. przez samorząd zawodowy fizjoterapeutów, czyli Krajową Izbę Fizjoterapeutów w kodeksie etycznym pt. „Zasady etyki zawodowej fizjoterapeuty” [7].

Cytowany kodeks etyczny fizjoterapeuty [7] obejmuje następujące wymagania:

- Podstawowe zasady: § 1.1-7;
- Pacjent (klient): § 2.1-3;
- Rodzina, opiekunowie, bliscy: § 3.1-4;
- Zespół, współpracownicy: § 4.1-7;
- Społeczeństwo: § 5.1-4;
- Profesja: § 6.1-10;
- Zdalna rehabilitacja: § 7.1-3;
- Komunikacja społeczna: § 8.1-6;
- Kształcenie: § 9.1-4;
- Badania naukowe: § 10.1-3;
- Samorząd zawodowy: § 11.1-5.

Standard kształcenia na kierunku studiów fizjoterapia

Standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu fizjoterapeuty obejmuje następujące informacje (według załącznika nr 7 do Rozporządzenia [5]):

I. Sposób organizacji kształcenia:

1. Wymagania ogólne (6 pkt.), w tym: studia prowadzone na kierunku fizjoterapia, jednolite studia magisterskie, minimalna liczba semestrów (10), minimalna liczba godzin zajęć (5260), minimalna liczba punktów ECTS (300), kierunek fizjoterapia przyporządkowany do dyscypliny naukowej jako dyscypliny wiodącej (nauki medyczne, nauki o zdrowiu lub nauki o kulturze fizycznej).

2. Zajęcia i grupy zajęć (2 pkt.), w tym: profil ogólnoakademicki lub praktyczny; grupy zajęć: A. Biomedyczne podstawy fizjoterapii; B. Nauki ogólne; C. Podstawy fizjoterapii; D. Fizjoterapia kliniczna; E. Metodologia badań naukowych; F. Praktyki fizjoterapeutyczne.
 3. Minimalna liczba godzin zajęć zorganizowanych oraz punktów ECTS (tabela + 4 pkt.), w tym grupy zajęć, w ramach których osiąga się szczególne efekty uczenia się (liczba godzin, liczba punktów ECTS): biomedyczne podstawy fizjoterapii (400, 25), nauki ogólne (300, 18), podstawy fizjoterapii (780, 45), fizjoterapia kliniczna (1670, 99), metodologia badań naukowych (50, 25), praktyki fizjoterapeutyczne (1560, 58), razem (4760, 270).
 4. Praktyki fizjoterapeutyczne (tabela + 3 pkt.), w tym: zakres praktyk fizjoterapeutycznych (liczba godzin, liczba punktów ECTS): praktyka asystencka (150, 5), wakacyjna praktyka z kinezyterapii (300, 11), praktyka z fizjoterapii klinicznej, fizykoterapii i masażu (100, 4), wakacyjna praktyka profilowana – wybieralna (200, 7), praktyka z fizjoterapii klinicznej, fizykoterapii i masażu (100, 4), wakacyjna praktyka profilowana – wybieralna (200, 7), praktyka z fizjoterapii klinicznej, fizykoterapii i masażu – praktyka semestralna (510, 20).
 5. Infrastruktura niezbędna do prowadzenia kształcenia (8 pkt.).
- II. Osoby prowadzące kształcenie (3 pkt.).
- III. Efekty uczenia się (przyjęte skróty: wiedza – W, umiejętności – U, kompetencje społeczne – K):
1. Ogólne efekty uczenia się (36 pkt.), w tym: 13W, 14U, 9K.
 2. Szczegółowe efekty uczenia się (210 pkt.), w tym: biomedyczne podstawy fizjoterapii (21W, 15U), nauki ogólne (21W, 12U), podstawy fizjoterapii (17W, 17U), fizjoterapia kliniczna (16W, 49U), metodologia badań naukowych (1W, 5U), praktyki fizjoterapeutyczne (18W, 18U), razem (94W, 116U).
- IV. Sposób weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się (6 pkt.).
- Cytowany standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu fizjoterapeuty [5] obejmuje m.in. następujące wymagania:
- Wymaganiem kierunkiem studiów wyższych jest fizjoterapia;
 - Wymagane są studia na poziomie jednolitych studiów magisterskich;
 - Wymagany jest czas trwania studiów nie krótszy niż 10 semestrów;
 - Wymagane są studia na profilu ogólnoakademickim lub praktycznym;
 - Wymagana jest liczba godzin zajęć nie mniejsza niż 5260;
 - Wymagana jest liczba punktów ECTS nie mniejsza niż 300;
 - Kierunek studiów fizjoterapia jest przyporządkowany do dyscypliny naukowej: nauki medyczne, nauki o zdrowiu lub nauki o kulturze fizycznej, jako dyscypliny wiodące;
 - Dominującymi grupami zajęć (liczba godzin i punktów ECTS) są: fizjoterapia kliniczna (1670, 99), praktyki fizjoterapeutyczne (1560, 28) i podstawy fizjoterapii (780, 45);
 - Praktyki fizjoterapeutyczne są realizowane w 7. modułach (liczba godzin od 100 do 510), dominujący zakres to praktyka z fizjoterapii klinicznej, fizykoterapii i masażu.

Podstawy prawne dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy

Podstawy prawne dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy, które mogą mieć zastosowanie do środowiska pracy w zawodzie fizjoterapeuty, wynikają głównie z Ustawy Kodeks pracy [18], a w szczególności są oparte na przepisach działu X Ustawy [18] i aktów wykonawczych, np. Rozporządzenie [19].

Wybrane przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy związane z Ustawą [18] przedstawiono w tabeli 2 (podstawowe obszary analizy) i tabeli 3 (zagrożenia w środowisku pracy).

Tabela 2. Wybrane przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy związane z ustawą Kodeks pracy [18] (podstawowe obszary analizy)

Table 2. Selected occupational health and safety regulations related to the Labor Code Act [18] (basic areas of analysis)

Lp.	Obszar analizy	Podstawa prawna (wg Ustawy [18])	Akt wykonawczy i odrębne przepisy (wydane na podstawie innych ustaw)
1	obiekty budowlane i pomieszczenia pracy (w tym warunki techniczne i ochrona ppoż.)	art. 213-214	Rozporządzenie [19] (w tym § 3-38) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z 2022 r. poz. 1225, z późn. zm.) ¹ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U. z 2023 r. poz. 822) ²
2	maszyny i inne urządzenia techniczne	art. 215-219	Rozporządzenie [19] (w tym § 51-61) Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 października 2008 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla maszyn (Dz.U. z 2008 r. nr 199, poz. 1228, z późn. zm.) ³ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy (Dz.U. z 2002 r. nr 191, poz. 1596, z późn. zm.) – art. 23715 § 2
3	profilaktyczna ochrona zdrowia (w tym ryzyko zawodowe i badania lekarskie)	art. 226-233	Rozporządzenie [19] (w tym § 39-39a) Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz.U. z 2023 r. poz. 607)

¹ Art. 7.2 pkt 1 Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2024 r. poz. 725, z późn. zm.).

² Art. 13.1-2 Ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2024 r. poz. 275, z późn. zm.).

³ Art. 9 Ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz.U. z 2023 r. poz. 215).

Lp.	Obszar analizy	Podstawa prawna (wg Ustawy [18])	Akt wykonawczy i odrębne przepisy (wydane na podstawie innych ustaw)
4	zdarzenia wypadkowe i chorobowe (w tym wypadki przy pracy i choroby zawodowe)	art. 234-237 ¹	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy (Dz.U. z 2009 r. nr 105, poz. 870) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1836)
5	szkolenie w dziedzinie bhp	art. 2372-237 ⁵	Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 2024 r. poz. 1327)
6	środki ochrony indywidualnej	art. 2376-237 ¹⁰	Rozporządzenie [19] (w tym § 39a i zał. nr 2)
7	służba bhp	art. 237 ¹¹ § 1-5	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 września 1997 r. w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 1997 r. nr 109, poz. 704, z późn. zm.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy ISAP [20].

Source: Own elaboration based on the ISAP database [20].

Tabela 3. Wybrane przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy związane z ustawą Kodeks pracy [18] (zagrożenia w środowisku pracy)

Table 3. Selected occupational health and safety regulations related to the Labor Code Act [18] (hazards in the working environment)

Lp.	Obszar analizy	Podstawa prawna (wg Ustawy [18])	Akt wykonawczy
1	badania i pomiaru czynników szkodliwych dla zdrowia	art. 227 § 2	Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. z 2023 r. poz. 419, z późn. zm.)
2	wartości dopuszczalne czynników szkodliwych dla zdrowia	art. 228 § 3	Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. z 2018 r. poz. 1286, z późn. zm.)
3	narażenie na szkodliwe czynniki biologiczne	art. 221 ³ § 3	Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz.U. z 2005 r. nr 81, poz. 716, z późn. zm.)

Lp.	Obszar analizy	Podstawa prawna (wg Ustawy [18])	Akt wykonawczy
4	narażenie na hałas i drgania mechaniczne	art. 237 ¹⁵ § 1	Rozporządzenie [19] (w tym § 78-79) Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 5 sierpnia 2005 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas lub drgania mechaniczne (Dz.U. z 2005 r. nr 157, poz. 1318)
5	ekspozycja na promieniowanie optyczne	art. 237 ¹⁵ § 1	Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 maja 2010 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z ekspozycją na promieniowanie optyczne (Dz.U. z 2013 r. poz. 1619)
6	narażenie na pole elektromagnetyczne	art. 237 ¹⁵ § 1	Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 czerwca 2016 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na pole elektromagnetyczne (Dz.U. z 2018 r. poz. 331)
7	ręczne prace transportowe i inne prace związane z wysiłkiem fizycznym	art. 237 ¹⁵ § 1	Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy ręcznych pracach transportowych oraz innych pracach związanych z wysiłkiem fizycznym (Dz.U. z 2018 r. poz. 1139)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy ISAP [20].

Source: Own elaboration based on the ISAP database [20].

Podsumowanie

Ustawa [3] stanowi podstawowe wymagania dotyczące specyfiki środowiska pracy w zawodzie fizjoterapeuty, która określa m.in. zasady wykonywania zawodu fizjoterapeuty, uzyskiwania prawa wykonywania zawodu fizjoterapeuty, kształcenia zawodowego fizjoterapeutów, kształcenia podyplomowego fizjoterapeutów, odpowiedzialności zawodowej fizjoterapeutów, a także organizację i zadania samorządu zawodowego fizjoterapeutów oraz prawa i obowiązki jego członków.

Rozporządzenie [4] obejmuje wykaz zadań i czynności zawodowych fizjoterapeuty oraz odpowiadający im poziom wykształcenia: poziom podstawowy – technik fizjoterapii i licencjat, poziom rozszerzony – magister, poziom specjalistyczny – specjalista w dziedzinie fizjoterapii. Wśród podstawowych zadań zawodowych fizjoterapeuty należy wymienić m.in. następujące: diagnostyka funkcjonalna pacjenta; kwalifikowanie, planowanie i prowadzenie fizykoterapii; kwalifikowanie, planowanie i prowadzenie kinezyterapii; kwalifikowanie, planowanie i prowadzenie masażu; zlecanie, dobieranie do potrzeb i nauczanie pacjentów posługiwania się wyrobami medycznymi.

Zgodnie z przepisami Ustawy [3]: Zawód fizjoterapeuty jest samodzielnym zawodem medycznym (art. 2). Przynależność fizjoterapeutów do samorządu zawodowego jest obowiązkowa (art. 3.2). Jednostką organizacyjną samorządu zawodowego, posiadającą osobowość prawną, jest Krajowa Izba Fizjoterapeutów

(art. 3.4). Prawo posługiwania się tytułem zawodowym „fizjoterapeuta” przysługuje osobie posiadającej prawo wykonywania zawodu fizjoterapeuty (art. 5.1).

Według załącznika nr 7 do Rozporządzenia [5], które określa standard kształcenia przygotowujący do wykonywania zawodu fizjoterapeuty: Wymaganym kierunkiem studiów wyższych jest fizjoterapia. Wymagane są studia na poziomie jednolitych studiów magisterskich. Wymagany jest czas trwania studiów nie krótszy niż 10 semestrów. Wymagane są studia na profilu ogólnoakademickim lub praktycznym. Wymagana jest liczba godzin zajęć nie mniejsza niż 5260. Wymagana jest liczba punktów ECTS nie mniejsza niż 300.

References

- [1] Studia.pl, Zawody regulowane w Polsce i UE 2024, <https://studia.pl/zawody-regulowane-wykaz-uprawnienia/> [dostęp: 31.10.2024 r.].
- [2] Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2024 r. poz. 742, z późn. zm.).
- [3] Ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty (Dz.U. z 2023 r. poz. 1213, z późn. zm.).
- [4] Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 czerwca 2018 r. w sprawie szczegółowego wykazu czynności zawodowych fizjoterapeuty (Dz.U. z 2018 r. poz. 1319).
- [5] Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lipca 2019 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentysty, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego (Dz.U. z 2021 r. poz. 755, z późn. zm.).
- [6] Krajowa Izba Fizjoterapeutów, <https://kif.info.pl/>, [dostęp: 31.10.2024 r.].
- [7] Krajowa Izba Fizjoterapeutów, Zasady etyki zawodowej fizjoterapeuty, Załącznik do Uchwały Nr 25/II KZF/2022 II Krajowego Zjazdu Fizjoterapeutów, https://kif.info/zasady_etyki_06.22.pdf, [dostęp: 31.10.2024 r.].
- [8] Wortal Publicznych Służb Zatrudnienia, Wyszukiwarka opisów zawodów, Fizjoterapeuta, <https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow> [dostęp: 31.10.2024 r.].
- [9] Informacja o zawodzie fizjoterapeuta (229201), Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018, <https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/infodoradca/>, [dostęp: 31.10.2024 r.].
- [10] Głos Fizjoterapeuty <https://glosfizjoterapeuty.pl/>, [dostęp: 31.10.2024 r.].
- [11] Fizjoterapia Polska, <https://fizjoterapiapolska.pl/>, [dostęp: 31.10.2024 r.].
- [12] Physiotherapy Review, <https://physiotherapy.review/>, [dostęp: 31.10.2024 r.].
- [13] Stowarzyszenie Fizjoterapia Polska, <https://fizjoterapeuci.org/>, [dostęp: 31.10.2024 r.].

- [14] Polskie Towarzystwo Fizjoterapii, <http://fizjoterapia.org.pl/>, [dostęp: 31.10.2024 r.].
- [15] Polskie Stowarzyszenie Specjalistów Fizjoterapii, <https://pssf.com.pl/>, [dostęp: 31.10.2024 r.].
- [16] Ogólnopolskie Stowarzyszenie Specjalistów Fizjoterapii, <https://specjaliscifizjoterapia.pl/>, [dostęp: 31.10.2024 r.].
- [17] Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2024 r. poz. 17, z późn. zm.).
- [18] Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U. z 2023 r. poz. 1465, z późn. zm.).
- [19] Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 2003 r. nr 169, poz. 1650, z późn. zm.).
- [20] Sejm RP, Internetowy System Aktów Prawnych, <https://isap.sejm.gov.pl/>, dostęp: 31.10.2024 r.